

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การใช้มาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย ในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาการใช้มาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย ในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
- เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้มาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย
- เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการใช้มาตรฐานฟาร์มและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย ในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 175 ราย

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย ในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 122 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งก่อนจะนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ ได้ทดสอบความถูกต้อง (Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปปรึกษากณาจารมการที่ปรึกษา และนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปทดสอบเก็บข้อมูล เพื่อหาความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยนำไปทดสอบใช้เก็บข้อมูลกับเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย ซึ่งไม่ใช่เป็นกลุ่มประชากรในการศึกษา แต่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับกลุ่ม

ประชาชนที่จะศึกษาจำนวน 20 ราย จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ในตอนที่ 2 ข้อมูลด้านทัศนคติต่อการใช้มาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย และตอนที่ 4 ข้อมูลด้านปัญหาอุปสรรคในการใช้มาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย นาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่า Reliability Coefficient ตามวิธีของ Cronbach โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science; SPSS) ปรากฏว่าแบบสัมภาษณ์มีค่าสัมประสิทธิ์สั้นพื้นที่ (Cronbach's alpha) .9701 และ .9695 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสร็จไปสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยที่สร้างขึ้นเสร็จไปสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science; SPSS) โดยใช้สถิติ ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลด้านลักษณะที่ว่าไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย ข้อมูลด้านทัศนคติของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยต่อการใช้มาตรฐานฟาร์ม ข้อมูลด้านการใช้มาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย และข้อมูลด้านปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย โดยใช้การแยกแยะความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับระดับการใช้มาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

1. ลักษณะที่ว่าไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 61.5 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.56 ปี ในด้านการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 42.6 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา r้อยละ 14.8 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมีเพียงร้อยละ 1.6 ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เกษตรกรมีรายได้ภายในครัวเรือนเฉลี่ย 58,524.59 บาทต่อปี มีภาระหนี้สินเฉลี่ย 63,278.69 บาท

เกย์ตระกรร้อยละ 94.3 ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุกรจากเพื่อนเกย์ตระกร รองลงมา ร้อยละ 55.7 ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุกรจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และมีเพียงร้อยละ 1.6 ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุกรจากหอกระจายข่าว ในด้านการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ เกย์ตระกรร้อยละ 55.7 ได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ โดยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ปศุสัตว์มากที่สุด ร้อยละ 51.6 ส่วนการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นับว่ามีการติดต่อหน่อยที่สุด เพียงร้อยละ 10.7 เกย์ตระกรร้อยละ 77.00 มีการศึกษา ดูงาน/ฝึกอบรมเกี่ยวกับด้านสุกร

2. ทัศนคติของเกย์ตระกรต่อการใช้มาตรฐานฟาร์ม

จากการวิจัยพบว่า เกย์ตระกรมีทัศนคติในระดับที่เห็นด้วยอย่างยิ่งต่อ การใช้มาตรฐานฟาร์ม ซึ่งเห็นด้วยในด้าน (1) การทำมาตรฐานฟาร์มต้องใช้ ต้นทุนสูง (2) การทำมาตรฐานฟาร์มควรได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากเจ้าหน้าที่ ภาครัฐ (3) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ควรให้ความรู้ ความเข้าใจกับเกย์ตระกรในการทำ มาตรฐานฟาร์ม (4) การทำมาตรฐานฟาร์มก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม (5) การทำมาตรฐานฟาร์มเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุม ป้องกันและ กำจัดโรคในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ประเด็นที่เกย์ตระกรมีทัศนคติในระดับที่ไม่เห็น ด้วยต่อการใช้มาตรฐานฟาร์ม คือ (1) ฟาร์มของท่านเหมาะสมที่จะทำมาตรฐาน ฟาร์ม (2) การทำมาตรฐานฟาร์มจำเป็นต้องมีแรงงานจำนวนมาก โดยภาพรวม พบร่วมกันว่า เกย์ตระกรมีทัศนคติในระดับที่เห็นด้วยต่อการใช้มาตรฐานฟาร์ม

3. การใช้มาตรฐานฟาร์มของเกย์ตระกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย

จากการวิจัยพบว่า เกย์ตระกรส่วนใหญ่มีการใช้มาตรฐานฟาร์มในระดับ น้อย ได้แก่ ระบบการบันทึกข้อมูล ร้อยละ 1.6 การป้องกันและควบคุมโรค ร้อยละ 4.1 การจัดการด้านบุคลากร ร้อยละ 5.7 คู่มือการจัดการฟาร์ม ร้อยละ 8.2 และ เกย์ตระกรมีการใช้มาตรฐานฟาร์มในระดับมากที่สุด ได้แก่ ทำแล้วทั้งหมด ฟาร์ม ร้อยละ 86.9 ซึ่งหากมองโดยภาพรวม พบร่วมกันว่า เกย์ตระกรมีการใช้มาตรฐานฟาร์มใน ระดับน้อย

4. ปัญหาอุปสรรคของเกย์ตระกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย

จากการวิจัยพบว่า เกย์ตระกรส่วนใหญ่มีปัญหาอุปสรรคในการใช้ มาตรฐานฟาร์มในระดับมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ขาดแหล่งเงินทุนจากภาครัฐและเอกชน ขาดความรู้ความเข้าใจใน

เรื่องมาตรฐานฟาร์ม และมีปัญหาอุปสรรคในการใช้มาตรฐานฟาร์มในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ขาดแรงงานภายในฟาร์ม โดยภาพรวมพบว่า เกษตรกรมีปัญหา อุปสรรคในการใช้มาตรฐานฟาร์มในระดับมาก

5. ข้อเสนอแนะของเกษตรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.8 อยากรึหน่วงงาน ภาครัฐ เข้ามาดูแล เอาใจใส่เยี่ยมเยียนเกษตรรายย่อย รองลงมา ร้อยละ 82.8 อยากรึเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เข้ามาให้ความรู้ และคำแนะนำต่างๆ และมีเพียง ร้อยละ 41.8 อยากรือห้องค์การบริหารส่วนตำบล หรือกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ช่วยเข้า มาดูแลในเรื่องการรวมกลุ่ม การแต่งตั้งผู้นำ เพื่อเป็นแกนนำในเรื่องต่างๆ

6. ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการใช้มาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยง สุกรรายย่อย

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการใช้มาตรฐานฟาร์ม ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อย ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ภาระหนี้สิน และทัศนคติของเกษตรกรต่อการใช้มาตรฐานฟาร์ม

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent variables) กับตัวแปรตาม (Dependent variable) พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการใช้มาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร รายย่อย อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ มีจำนวน 4 ตัวแปร คือ ระดับการศึกษา ภาระหนี้สิน การศึกษาดู งาน/ฝึกอบรมเกี่ยวกับด้านสุกร และทัศนคติของเกษตรกรต่อการใช้มาตรฐานฟาร์ม ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับการศึกษา

จากการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการใช้มาตรฐานฟาร์ม แสดงว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีการใช้มาตรฐานฟาร์มมากกว่าผู้ที่มี การศึกษาต่ำ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปร (ตารางที่ 20) จะพบว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรต่างๆ ได้แก่ รายได้ภายในครัวเรือน ภาระหนี้สิน การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุกร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ทัศนคติของเกษตรกรต่อการใช้ มาตรฐานฟาร์ม ยิ่งรายได้มาก ภาระหนี้สินสูง น่าจะเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการนำามาตรฐาน

ฟาร์มมาใช้ในฟาร์มของตนมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่า ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการในเรื่องต่างๆ และมองเห็นความสำคัญของการใช้มาตรฐานฟาร์มมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า และมีการรับข้อมูลข่าวสารในเรื่องที่เกี่ยวกับสุกร การติดต่อกันเจ้าหน้าที่ การศึกษาดูงาน/ฝึกอบรมเกี่ยวกับด้านสุกร มากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ จากการศึกษาของ อำนวยศาสตร์ (2528) พบว่า หัวหน้าครอบครัวที่มีระดับการศึกษาสูงจะยอมรับนวัตกรรมมากกว่าหัวหน้าครอบครัวที่มีระดับการศึกษาต่ำ

2. ภาระหนี้สิน

จากการวิจัยพบว่า ภาระหนี้สินของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการใช้มาตรฐานฟาร์ม แสดงว่า ผู้ที่มีภาระหนี้สินมากจะมีการใช้มาตรฐานฟาร์มมากกว่าผู้ที่มีภาระหนี้สินน้อย

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปร (ตารางที่ 20) จะพบว่า ภาระหนี้สินของเกษตรกรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับดัชนีต่อไปนี้ ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุกร การติดต่อกันเจ้าหน้าที่ การศึกษาดูงาน/ฝึกอบรมเกี่ยวกับด้านสุกร ระดับการศึกษา รายได้ ภายในครัวเรือน อธิบายได้ว่า ผู้ที่มีภาระหนี้สินมาก จะเป็นผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องที่เกี่ยวกับสุกร การติดต่อกันเจ้าหน้าที่ และมีการศึกษาดูงาน/ฝึกอบรมเกี่ยวกับด้านสุกรมาก ด้วยเหตุนี้จึงมีการถ่ายทอดเงิน เพื่อมากดทำฟาร์มของตนให้มีมาตรฐานฟาร์มที่ดีขึ้น

3. การศึกษาดูงาน/ฝึกอบรมเกี่ยวกับด้านสุกร

จากการวิจัยพบว่า การศึกษาดูงาน/ฝึกอบรมของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับการใช้มาตรฐานฟาร์ม แสดงว่า ผู้ที่เข้ารับการศึกษาดูงาน/ฝึกอบรมจะมีการใช้มาตรฐานฟาร์มมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาดูงาน/ฝึกอบรม

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปร (ตารางที่ 20) จะพบว่า การศึกษาดูงาน/ฝึกอบรมของเกษตรกรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับดัชนีต่อไปนี้ ได้แก่ รายได้ภายในครัวเรือน ภาระหนี้สิน การรับข้อมูลข่าวสารด้านสุกร การติดต่อกันเจ้าหน้าที่ ดังนั้นผู้ที่เข้ารับการศึกษาดูงาน/ฝึกอบรม น่าจะมีศักยภาพในการนำมาตรฐานฟาร์มมาใช้มากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาดูงาน/ฝึกอบรม อาจเป็นเพียงการไปศึกษาดูงาน/ฝึกอบรม ทำให้เกิดการเปิดวิสัยทัศน์ ทางความคิดให้กว้างมากขึ้น สามารถมองเห็นถึงแนวทางในการนำมาตรฐานฟาร์มมาใช้จากการศึกษาของ กิตติ (2526) พบว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมได้นำการฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรไปใช้ประโยชน์ในฟาร์มของตนทั้งในด้านวิธีปฏิบัติและปรับปรุงกิจการ วิชาซึ่งนำไปใช้มาก ได้แก่

การเลี้ยงดูสุกรทั่วไป การผสมพันธุ์และการคัดเลือกพันธุ์ โรคและพยาธิ การป้องกันรักษาและการสุขาภิบาล และอาหารและการเลือกซื้อวัตถุคุณภาพ อีกทั้งนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้แก่บุคคลอื่น ทั้งในด้านการสอนวิชีปฎิบัติและการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงสุกร

4. ทักษะดิของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยต่อการใช้มาตรฐานฟาร์ม

จากการวิจัยพบว่า ทักษะดิของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยต่อการใช้มาตรฐานฟาร์ม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการใช้มาตรฐานฟาร์ม อย่างไรก็ตาม ผู้ที่มีทักษะดิที่ดีหรือเห็นด้วยต่อการนำมาตรฐานฟาร์มมาใช้ จะมีการนำมาตรฐานฟาร์มมาใช้มากกว่าผู้ที่มีทักษะดิที่ไม่ดีหรือไม่เห็นด้วยต่อการนำมาตรฐานฟาร์มมาใช้ เนื่องจากทักษะดิ เป็นความคิดเห็น ความรู้สึกส่วนบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือห胪ายๆ สิ่ง ซึ่งจะมีผลทำให้บุคคลเหล่านี้แสดงพฤติกรรมตอบสนองหรือกระทำการต่อสิ่งต่างๆ เช่น การยอมรับหรือไม่ยอมรับสิ่งเหล่านี้ ดังนั้น ผู้ที่มีทักษะดิที่ดีหรือเห็นด้วยต่อการนำมาตรฐานฟาร์มมาใช้ ย่อมจะมีการนำมาตรฐานฟาร์มมาใช้มากกว่าผู้ที่มีทักษะดิที่ไม่ดีหรือไม่เห็นด้วยต่อการนำมาตรฐานฟาร์มมาใช้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ นำไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเพื่อให้เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาตรฐานฟาร์มไปปรับใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ สามารถเป็นแนวทางให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปวิเคราะห์ถึงปัญหาในการใช้มาตรฐานฟาร์ม รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับเกษตรกรและสถานการณ์ต่างๆ ในปัจจุบัน

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีการใช้มาตรฐานฟาร์มในระดับที่ค่อนข้างน้อย รัฐบาลหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องควรให้การเอาใจใส่ดูแล และพัฒนาประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการใช้มาตรฐานฟาร์มมากขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์กับห胪ายๆ ฝ่าย ทั้งภาครัฐ ผู้บริโภค สิ่งแวดล้อมรวมถึงตัวเกษตรกร

1. การสนับสนุนให้มีการใช้มาตรฐานฟาร์ม รวมมีการส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยมีการใช้มาตรฐานฟาร์มให้มากขึ้น

2. การประชาสัมพันธ์และการรณรงค์ให้มีการใช้มาตรฐานฟาร์ม รัฐบาลหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์และการรณรงค์การใช้มาตรฐานฟาร์มอย่างต่อเนื่อง

3. การให้ความรู้ในการท่ามมาตรฐานฟาร์ม มีการจัดฝึกอบรม การขัดนิทรรศการกิจกรรมต่างๆ ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้
4. การตรวจเยี่ยมเยินชาวบ้าน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการต่างๆ
5. การสร้างจิตสำนึกรักของคนในชุมชน ให้เห็นถึงความสำคัญในการท่ามมาตรฐานฟาร์ม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยครั้งนี้ สามารถเป็นแนวทางให้เกษตรกรในพื้นที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปวิเคราะห์ถึงปัญหาในการใช้มาตรฐานฟาร์ม และหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง มีการใช้มาตรฐานฟาร์มในระดับต่ำ รากฐาน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยมีการนำมาตรฐานฟาร์มให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สิ่งแวดล้อม และต่อประเทศ

1. การให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรต่อการใช้มาตรฐานฟาร์ม ซึ่งอาจให้ความรู้ในรูปแบบการจัดการฝึกอบรม คุณงาน การแจกเอกสาร เป็นต้น
2. ภาครัฐหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรให้การช่วยเหลือและสนับสนุนด้านการเงิน การลงทุนกับเกษตรกร
3. การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ในเรื่องของมาตรฐานฟาร์ม
4. ภาครัฐ ควรให้การดูแลในเรื่องของตลาด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการใช้มาตรฐานฟาร์มของเกษตรกรกับพื้นที่หลายๆ พื้นที่ เพื่อนำผลจาก การศึกษามาเปรียบเทียบกับการศึกษาในครั้งนี้

2. ควรศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้มาตรฐานฟาร์ม

Copyright[©] by Chiang Mai University
All rights reserved